

Pravila skrbnega računovodenja 8 (2016)

RAČUNOVODSKO ANALIZIRANJE

A. Uvod

Ta pravila skrbnega računovodenja (PSR) se uporabljajo pri analiziranju računovodskih podatkov in oblikovanju računovodskih informacij kot podlage za odločanje. Obdelujejo

- a) opredelitev računovodskega analiziranja,
- b) ugotavljanje vsebine pojavov pri računovodskem analiziranju,
- c) ugotavljanje vplivov na obračune in predračune pri računovodskem analiziranju,
- č) analiziranje odmikov računovodskih podatkov od sodil,
- d) izbiranje računovodskih kazalcev izmed računovodskih podatkov,
- e) oblikovanje računovodskih kazalnikov na podlagi računovodskih podatkov ter
- f) povezovanje delnih spoznanj na podlagi računovodskih kazalnikov.

Ta pravila se opirajo na splošno računovodsko teorijo ter so povezana tudi s Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS) od 20 do 23 in Pravili skrbnega računovodenja (PSR) 4 do 6 in 9.

Ta pravila (poglavje B) je treba brati skupaj z opredelitvami ključnih pojmov (poglavjem C), pojasnili (poglavjem Č) ter Uvodom v slovenske računovodske standarde in okvirom SRS (2016).

B. Pravila

a) Opredelitev računovodskega analiziranja

8.1. Računovodsko analiziranje (proučevanje) je računovodsko presojanje kakovosti pojavov in računovodskih podatkov o njih; obsega analiziranje, ki je tesno povezano s sestavljanjem računovodskih poročil o načrtovanih in uresničenih poslovnih procesih in stanjih. Povečuje kakovost računovodskih informacij, ki pojasnjujejo stanje in dosežke pri delovanju ter podlage za izboljšavo procesov in stanj.

8.2. Računovodsko analiziranje je del analiziranja celotnega delovanja organizacije.

8.3. Računovodsko analiziranje je sestavina finančnega računovodstva, kadar obravnava računovodske podatke, pomembne za prikazovanje organizacije kot celote ali njenih razmerij z drugimi, in sestavina stroškovnega računovodstva, kadar obravnava računovodske podatke o podrobnostih z notranjega področja delovanja. Ne glede na to, ali gre za analiziranje v okviru stroškovnega ali finančnega računovodstva, je treba pri analiziranju, pomembnem za odločanje posloводства (ali lastnikov), upoštevati tudi njegovo poslovodno (odločevalno) vlogo.

8.4. Računovodsko analiziranje je del drugih sestavin računovodenja ali pa jih dopolnjuje; v zadnjem primeru so rezultat računovodskega analiziranja pisne ali ustne računovodske analize (analitska poročila).

b) Ugotavljanje vsebine pojavov pri računovodskem analiziranju

8.5. Sodobno računovodenje zahteva dajanje prednosti vsebini pred obliko. Preden se začnejo podatki iz knjigovodskih listin računovodsko analizirati, je treba proučiti vsebino ustreznih pojavov in se ne zadovoljiti zgolj z njihovo pojavno obliko.

8.6. Sestavljanje analitskih poročil je treba čim bolj prilagoditi potrebam po informacijah. Da bi poročila imela visoko izrazno moč, pa morajo biti sestavljena tako, da predstavljajo pojave resnično in pošteno; v ta namen računovodsko analiziranje usmerjajo tako potrebe uporabnikov računovodskih informacij kot tudi vsebina (ne zgolj pojavna oblika) pojavov, o katerih se poroča. Zato je pred začetkom vsake analize potreben kritičen vsebinski pregled podatkov in informacij, ki so predmet analiziranja. To pomeni, da je glede na namen analize treba računovodske podatke po potrebi tudi ustrezno prilagoditi (npr. obravnavanje prednostnih delnic kot lastniškega kapitala ali dolga) ali prečistiti (na primer izločiti neobičajne prihodke ali odhodke).

8.7. Sestavljanje analitskih poročil za potrebe posloводства je zasnovano na vnaprejšnji podrobni proučitvi problema, na katerega se nanašajo, možnih rešitev tega problema, prednosti in pomanjkljivosti vsake od njih ter načina oblikovanja računovodskih informacij, ki so podlaga za ustrezno odločitev. Takšno računovodsko analiziranje upošteva poslovodno vlogo računovodstva in se širi tudi na druga področja.

c) Ugotavljanje vplivov na obračune in predračune pri računovodskem analiziranju

8.8. Računovodski obračuni in računovodski predračuni izhajajo iz predpostavk o obsegu delovanja, količini, potroških, cenah in drugem. Če se računovodski predračuni kot sodilo uporabljajo v okoliščinah, v katerih kake predpostavke ne veljajo več, vsebujejo pomembno napačne informacije in zato niso primerni za obravnavo v računovodski analizi. Take računovodske predračune je pred obravnavo potrebno ustrezno prilagoditi predpostavkam, ki veljajo v okoliščinah, za katere so sestavljeni računovodski obračuni.

8.9. Pri računovodskem analiziranju je treba dosledno upoštevati predvsem delovanje spremenljivih in stalnih stroškov ob spremenjenem obsegu dejavnosti ter spremenljivost cen, šele na tej podlagi pa oblikovati ustrezna sodila. Posebno pozornost zahteva dejstvo, da spremenljivi stroški niso nujno sorazmerni, da stalni stroški niso nujno neomejeno stalni in da prihodki niso nujno sorazmerni.

8.10. Pri računovodskem analiziranju je treba uporabljati tudi ustrezne matematične in statistične metode.

č) Analiziranje odmkov računovodskih podatkov od sodil

8.11. Analiziranje odmkov uresničenih velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni, od sodil upošteva razloge za nastajanje teh odmkov; na tem je zasnovano njihovo presojanje možnih rešitev in predlaganje ukrepov. Ta pravila obravnavajo le metodiko ugotavljanja odmkov dosežkov od sodil zaradi neustreznosti dosežkov ali neustreznosti sodil.

8.12. Sodila za presojanje dosežkov in ugotavljanje razlik med njimi v finančnem računovodstvu se razlikujejo od tistih v stroškovnem računovodstvu, v obeh primerih pa so postopki

analiziranja odmkov ustaljeni. Če se zaradi neposrednih potreb posloводства zahteva posebno analiziranje, se je mogoče opirati na splošne rešitve analiziranja v finančnem računovodstvu ali stroškovnem računovodstvu ter jih prilagoditi potrebam.

8.13. V finančnem računovodstvu se uresničene velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni, presoajo glede na načrtovane velikosti iste vrste, ki jih vsebujejo ustrezni računovodski predračuni v isti organizaciji, ali glede na uresničene velikosti iste vrste, ki jih vsebujejo ustrezni računovodski obračuni za prejšnje obdobje v isti organizaciji; razčlenjevanje odmkov uresničenih velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni v obravnavani organizaciji, od uresničenih velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni v kaki drugi organizaciji, praviloma ni možno, ker podatki niso na voljo. Predmet analiziranja so zlasti razlike pri stroških, odhodkih in prihodkih nekaterih vrst, ki vplivajo na poslovni izid v obdobju; pri tem se sodila praviloma nanašajo na obseg delovanja, ki se razlikuje od uresničenega, sodila pa tudi niso izkazana na ustreznih kontih.

8.14. V stroškovnem računovodstvu se razčlenjujejo odmiki uresničenih stroškov obračunskega obdobja od standardnih stroškov uresničenega obsega dejavnosti v istem obdobju in isti organizaciji; sodila se vedno nanašajo na uresničeni obseg delovanja in so tudi izkazana na ustreznih kontih. Glede na razloge zanje se lahko analizirajo tudi odmiki podatkov v obračunski kalkulaciji od podatkov v predračunski kalkulaciji, ki se nanašajo na enoto poslovnega učinka.

8.15. Odmik uresničenega poslovnega izida od načrtovanega se pojasnjuje z odmikom uresničenih prihodkov od načrtovanih, uresničenih stalnih stroškov od načrtovanih, uresničenih neposrednih stroškov posameznih vrst od načrtovanih, uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od načrtovanih, uresničenih posrednih stalnih stroškov od načrtovanih pa tudi uresničene vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje od načrtovane; tako se posredno ugotovi odmik uresničenih odhodkov od načrtovanih in pojasnijo odmiki pri poslovnem izidu.

8.16. Odmik uresničenih prihodkov od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe obsega dejavnosti in del zaradi spremembe prodajnih cen; pri prvem je koristno upoštevati tudi spremembo sestava dejavnosti. Odmik uresničenih neposrednih stroškov posameznih vrst od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe potroškov na količinske enote poslovnih učinkov posameznih vrst, del zaradi spremembe nabavnih cen prvin posameznih vrst in del zaradi spremembe količin poslovnih učinkov posameznih vrst. Odmik uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe potroškov na enoto obsega dejavnosti, del zaradi spremembe nabavnih cen prvin posameznih vrst in del zaradi spremembe količin poslovnih učinkov posameznih vrst. Odmik uresničenih posrednih stalnih stroškov od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe potroškov v obračunskem obdobju in del zaradi spremembe nabavnih cen prvin posameznih vrst. Odmik uresničene vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje od načrtovane se razčleni na del zaradi spremembe količin v zalogi in del zaradi spremembe stroškov, ki se zadržujejo v zalogah. Za potrebe zunanjega poročanja je pojasnjevanje razlik omejeno zgolj na splošne povzetke; zahteva se le, če je to posebej predpisano. Podrobnosti analiziranja pri notranjem poročanju so odvisne od potreb v organizaciji.

8.17. Odmik uresničenega poslovnega izida v obravnavanem obdobju od uresničenega poslovnega izida v prejšnjem obdobju se pojasnjuje, kot določa PSR 8.13., le da se namesto načrtovanih velikosti za obravnavano obdobje upoštevajo uresničene velikosti v prejšnjem obdobju.

8.18. Odmik uresničenih stroškov od standardnih za obseg dejavnosti, uresničen v obravnavanem obdobju, se pojasni z odmikom uresničenih neposrednih stroškov materiala od

standardnih neposrednih stroškov materiala za uresničeni obseg dejavnosti, uresničenih neposrednih stroškov dela od standardnih neposrednih stroškov dela za uresničeni obseg dejavnosti, uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od standardnih posrednih spremenljivih stroškov za uresničeni obseg dejavnosti in uresničenih posrednih stalnih stroškov od standardnih posrednih stalnih stroškov za uresničeni obseg dejavnost.

8.19. Odmik uresničenih neposrednih stroškov materiala od standardnih neposrednih stroškov materiala za uresničeni obseg dejavnosti se razčleni na odmik zaradi spremembe potroškov na količinske enote posameznih vrst poslovnih učinkov in odmik zaradi spremembe nabavnih cen posameznih prvin. Odmik uresničenih neposrednih stroškov dela od standardnih neposrednih stroškov dela za uresničeni obseg dejavnosti se razčleni na odmik zaradi spremembe potroškov dela na količinske enote posameznih vrst poslovnih učinkov in odmik zaradi spremembe postavk na časovno enoto dela. Odmik uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od standardnih posrednih spremenljivih stroškov za uresničeni obseg dejavnosti se razčleni na odmik zaradi spremembe osnove za prevzem teh stroškov in odmik zaradi spremembe količnika dodatka teh stroškov. Odmik uresničenih posrednih stalnih stroškov od standardnih posrednih stalnih stroškov pa se razčleni na odmik zaradi spremembe osnove za prevzem teh stroškov in odmik zaradi spremembe količnika dodatka teh stroškov. Odmik pri posrednih stroških kot celoti je mogoče razčleniti tudi na skupno predračunsko razliko, ki se pojavi zaradi spremembe potroškov in cen, učinkovitostno razliko, ki se pojavi pri spremenljivem delu teh stroškov zaradi spremembe učinkovitosti neposrednega dela, s katerim so povezani, ter aktivnostno razliko, ki se pojavi pri stalnem delu teh stroškov zaradi spremembe obsega dejavnosti. Za zunanje potrebe se takšno razčlenjevanje ne zahteva. Podrobnosti razčlenjevanja za notranje potrebe pa so odvisne od opredeljenih potreb in možnosti v organizaciji.

8.20. Organizacija izdela metodiko razčlenjevanja odmkov samostojno glede na posebnosti svojega poslovanja in objektivne možnosti merjenja.

d) Izbiranje računovodskih kazalcev izmed računovodskih podatkov

8.21. Računovodski kazalci so absolutna števila, ki se nanašajo na posamezne statične ali dinamične oziroma iz njih izpeljane gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki, na primer sredstva, osnovni kapital, prihodki, poslovni izid iz poslovanja, denarni izid iz poslovanja, dobiček, izguba, prodajna cena enote, lastna cena enote in tako naprej. Njihova izrazna moč je pojasnjevanje določenega pojava. Ti kazalci kažejo obračunsko (v določenem obdobju uresničeno) ali predračunsko (načrtovano) vrednost gospodarskih kategorij oziroma iz njih izpeljanih kazalcev .

8.22. Računovodske kazalce za notranje potrebe izbere organizacija sama.

e) Oblikovanje računovodskih kazalnikov na podlagi računovodskih podatkov

8.23. Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so deleži (stopnje udeležbe), koeficienti ali indeksi. Dobijo se s primerjavo dveh kategorij.

8.24. Računovodske kazalnike za notranje potrebe izbere organizacija sama glede na posebnosti svojega poslovanja in objektivne možnosti merjenja, obvezne računovodske kazalnike v zvezi s pripravo letnega računovodskega poročila pa določajo predpisi.

Ta pravila navajajo temeljne računovodske kazalnike po posameznih področjih računovodskega analiziranja.

8.25. Glede na izhodišče v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida ter glede na potrebe po različnih načinih presojanja poslovanja organizacije se računovodski kazalniki skupinijo kot kazalniki financiranja, kazalniki investiranja (naložbenja), kazalniki vodoravne finančne sestave, kazalniki obračanja, kazalniki gospodarnosti, kazalniki dobičkonosnosti kazalniki dodane vrednosti in kazalniki denarnega izida. .

8.26. Temeljni kazalniki financiranja

- a) delež lastniškega financiranja

$$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

- b) delež dolžniškega financiranja

$$\frac{\text{dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

- c) delež dolgoročnega financiranja

$$\frac{\text{kapital} + \text{dolgoročni dolgovi} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročne pasivne časovne razmejitve}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

- č) delež kratkoročnega financiranja

$$\frac{\text{kratkoročni dolgovi} + \text{kratkoročne pasivne časovne razmejitve}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

- d) koeficient dolgovno-kapitalskega razmerja

$$\frac{\text{finančni dolgovi}}{\text{kapital}}$$

8.27. Temeljni kazalniki investiranja

- a) delež osnovnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{osnovna sredstva (po knjigovodski vrednosti)}}{\text{sredstva}}$$

- b) delež obratnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{obratna sredstva} + \text{kratkoročne aktivne časovne razmejitve}}{\text{sredstva}}$$

- c) delež finančnih naložb v sredstvih

$$\frac{\text{dolgoročne finančne naložbe} + \text{kratkoročne finančne naložbe} + \text{naložbene nepremičnine}}{\text{sredstva}}$$

č) delež dolgoročnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{osnovna sredstva} + \text{dolgoročne aktivne časovne razmejitve} + \text{naložbene nepremičnine} + \text{dolgoročne finančne naložbe} + \text{dolgoročne poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$$

d) delež kratkoročnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva} + \text{kratkoročne aktivne časovne razmejitve}}{\text{sredstva}}$$

e) stopnja odpisanosti osnovnih sredstev

$$\frac{\text{popravek vrednosti osnovnih sredstev}}{\text{nabavna vrednost osnovnih sredstev}}$$

f) koeficient opremljenosti dela z osnovnimi sredstvi

$$\frac{\text{osnovna sredstva (po nabavni vrednosti)}}{\text{število zaposlenih v največji izmeni}}$$

8.28. Temeljni kazalniki vodoravne finančne sestave

a) koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev

$$\frac{\text{kapital}}{\text{osnovna sredstva (po knjigovodski vrednosti)}}$$

b) koeficient kapitalske pokritosti dolgoročnih sredstev

$$\frac{\text{kapital}}{\text{dolgoročna sredstva}}$$

c) koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev

$$\frac{\text{kapital} + \text{dolgoročni dolgovi} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročne pasivne časovne razmejitve}}{\text{dolgoročna sredstva}}$$

č) koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in normalnih zalog

$$\frac{\text{kapital} + \text{dolgoročni dolgovi} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročne pasivne časovne razmejitve}}{\text{dolgoročna sredstva in normalne zaloge}}$$

d) hitri koeficient (koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti)

$$\frac{\text{denarna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

e) pospešeni koeficient (koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti)

$$\frac{\text{denarna sredstva} + \text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

- f) kratkoročni koeficient (kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti)

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

- g) koeficient razmerja med terjatvami do kupcev in obveznostmi do dobaviteljev

$$\frac{\text{terjatve do kupcev}}{\text{obveznosti do dobaviteljev}}$$

- h) koeficient razmerja med kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi

$$\frac{\text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

8.29. Temeljni kazalniki obračanja

- a) koeficient obračanja celotnih sredstev

$$\frac{\text{poslovni prihodki v letu dni}}{\text{povprečno stanje vseh sredstev}}$$

- b) koeficient obračanja obratnih sredstev

$$\frac{\text{poslovni odhodki v letu dni}}{\text{povprečno stanje obratnih sredstev}}$$

- c) koeficient obračanja osnovnih sredstev

$$\frac{\text{amortizacija v letu dni}}{\text{povprečno stanje osnovnih sredstev (po neodpisani vrednosti)}}$$

- č) koeficient obračanja zalog materiala

$$\frac{\text{porabljeni material v letu dni (po nabavnih cenah)}}{\text{povprečna zalog materiala (po nabavnih cenah)}}$$

- d) koeficient obračanja zalog proizvodov

$$\frac{\text{stroški prodanih proizvodov v letu dni (praviloma proizvodjalni stroški)}}{\text{povprečni stroški zaloge proizvodov (praviloma po proizvodjalni stroški)}}$$

- e) koeficient obračanja zalog trgovskega blaga

$$\frac{\text{nabavna vrednost prodanega blaga v letu dni}}{\text{povprečna nabavna vrednost zalog blaga}}$$

- f) koeficient obračanja terjatev do kupcev

prejemki od kupcev v letu dni

povprečno stanje terjatev do kupcev

g) koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev

$$\frac{\text{izdatki za dobavitelje v letu dni}}{\text{povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev}}$$

S pomočjo vsakega koeficienta obračanja je mogoče izračunati povprečen čas vezave tako, da se število dni v obdobju deli s koeficientom obračanja za isto obdobje.

8.30. Temeljni kazalniki gospodarnosti

a) koeficient gospodarnosti poslovanja

$$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$$

b) koeficient celotne gospodarnosti

$$\frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

c) kot kazalniki gospodarnosti se uporabljajo tudi naslednji koeficienti:

$$\frac{\text{stroški proizvodnje v prodanih količinah}}{\text{poslovni prihodki}}$$

$$\frac{\text{stroški amortizacije}}{\text{poslovni prihodki}}$$

$$\frac{\text{stroški dela}}{\text{poslovni prihodki}}$$

$$\frac{\text{stroški materiala}}{\text{poslovni prihodki}}$$

$$\frac{\text{stroški storitev}}{\text{poslovni prihodki}}$$

č) mnogokratnik pokritosti obresti

$$\frac{\text{poslovni izid pred obdavčitvijo} + \text{obresti za prejeta posojila}}{\text{obresti za prejeta posojila}}$$

d) dobičkonosnost poslovnih prihodkov

$$\frac{\text{poslovni izid}}{\text{poslovni prihodki}}$$

e) dobičkonosnost poslovanja

$$\frac{\text{poslovni izid iz poslovanja}}{\text{poslovni prihodki}}$$

f) dobičkonosnosti prihodkov

$$\frac{\text{poslovni izid}}{\text{prihodki}}$$

g) čista dobičkonosnost prihodkov

$$\frac{\text{čisti poslovni izid}}{\text{prihodki}}$$

V primeru izgube so kazalniki od d) do g) negativni.

8.31. Temeljni kazalniki donosnosti

a) čista donosnost kapitala

$$\frac{\text{čisti poslovni izid obračunskega obdobja}}{\text{povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida obračunskega obdobja)}}$$

b) razširjena donosnost sredstev

$$\frac{\text{poslovni izid obračunskega obdobja} + \text{odhodki iz naslova obresti}}{\text{povprečna sredstva}}$$

c) čista donosnost sredstev

$$\frac{\text{čisti poslovni izid obračunskega obdobja}}{\text{povprečna sredstva}}$$

č) koeficient izplačila dividend

$$\frac{\text{dividende v poslovnem letu}}{\text{čisti poslovni izid}}$$

$$\frac{\text{dividende za poslovno leto}}{\text{bilančni dobiček}}$$

d) osnovni čisti poslovni izid na delnico

$$\frac{\text{čisti poslovni izid za navadne delnice v poslovnem letu}}{\text{povprečno število uveljavljajočih se navadnih delnic}}$$

e) popravljeni čisti poslovni izid na delnico

$$\frac{\text{popravljeni čisti poslovni izid za navadne delnice v poslovnem letu}}{\text{povprečno število popravljenih uveljavljajočih se navadnih delnic}}$$

f) dividenda na delnico

$$\frac{\text{vsota dividend za navadne delnice v poslovnem letu}}{\text{povprečno število uveljavljajočih se navadnih delnic}}$$

8.32. Temeljni kazalniki dodane vrednosti

a) dodana vrednost na zaposlenega

$$\frac{\text{dodana vrednost}}{\text{povprečno število zaposlenih}}$$

b) stopnja udeležbe zaposlenih v dodani vrednosti

$$\frac{\text{vsota čistih plač (brez všteti dajatev) in drugih deležev zaposlenih}}{\text{dodana vrednost}}$$

c) dodana vrednost na vložen kapital

$$\frac{\text{dodana vrednost}}{\text{povprečen kapital (brez čistega poslovnega izida obračunskega obdobja)}}$$

8.33. Temeljni kazalniki denarnega izida:

a) koeficient denarnega izida poslovnih prihodkov

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{poslovni prihodki}}$$

b) koeficient razmerja med denarnim in obračunskim izidom poslovanja

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{poslovni izid iz poslovanja}}$$

c) koeficient pokritosti nove naložbe z denarnim izidom iz poslovanja

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{nova naložba}}$$

č) koeficient pokritosti dolgov z denarnim izidom iz poslovanja

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{stanje dolgov}}$$

8.34. Organizacija izbere za svoje notranje potrebe način primerjanja kazalnikov, za zunanje potrebe pa uporabi izračune in je takšno primerjanje obvezno le, če ga zahtevajo predpisi ali druge zaveze, na primer na področju družbeno odgovornega poslovanja.

8.35. Različne računovodske kazalnike za isto leto je mogoče vsebinsko smiselno povezovati tudi s seštevki ali z zmnožki, pri čemer je računovodski kazalnik višjega reda seštevki ali zmnožek računovodskih kazalnikov nižjega reda, na primer donosnost sredstev je ne le matematično, pač pa tudi vsebinsko moč pojasniti z zmnožkom dobičkonosnosti poslovnih prihodkov in obračanja celotnih sredstev.

8.36. Organizacija glede na svoje notranje potrebe izbere ureditev povezanih kazalnikov, za zunanje potrebe pa je ureditev povezanih kazalnikov obvezna le, če jo zahtevajo predpisi ali dobri poslovni običaji.

C. Opredelitve ključnih pojmov

8.37. V tem standardu so uporabljeni izrazi iz Slovenskih računovodskih standardov, drugih pravil skrbnega računovodenja (PSR) ter nekaj izrazov, ki jih je treba razložiti in tako opredeliti ključne pojme.

- a) **Odmik** je razlika med primerjano in primerjalno velikostjo izbrane gospodarske kategorije. Na njegovi podlagi se presoja(ta) učinkovitost in/ali uspešnost delovanja.
- b) **Kazalec** je absolutno število, ki se nanaša na posamezne statične ali dinamične oziroma iz njih izpeljane gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki.
- c) **Kazalnik** je relativno število, dobljeno s primerjavo dveh velikosti; ima spoznavno moč, ki omogoča oblikovati sodbo o poslovanju. Glede na naravo primerjanih velikosti je lahko delež (stopnja udeležbe), indeks ali koeficient.
- č) **Indeks** je relativno število, ki izraža razmerje med istovrstnima velikostma, pomnoženo s 100.
- d) **Koeficient** je relativno število, ki izraža razmerje med raznovrstnima velikostma, ki pa sta primerljivi. Praviloma je imenovano število.
- e) **Delež ali stopnja udeležbe** je relativno število, ki izraža razmerje med istovrstnima velikostma, od katerih se prva nanaša na del in druga na celoto istega pojava.
- f) **Čisti poslovni izid za navadne delničarje** je čisti poslovni izid za poslovno leto po odštetju postavk, ki ne pripadajo navadnim delničarjem, kot so na primer prednostne dividende.
- g) **Popravljeni čisti poslovni izid za navadne delničarje** je čisti poslovni izid za navadne delničarje, prilagojen za učinke vseh popravljanih potencialnih navadnih delnic.
- h) **Osnovna sredstva** so opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva.
- i) **Obratna sredstva** so kratkoročna sredstva, zmanjšana za kratkoročne finančne naložbe in povečana za dolgoročne poslovne terjatve in kratkoročne aktivne časovne razmejitve.
- j) **Dodana vrednost** je razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov razen plač in povračil, ki pripadajo zaposlenim v okviru poslovnih odhodkov, obresti in drugih nadomestil, ki pripadajo posojilodajalcem in kreditorjem v okviru odhodkov, ter davkov, ki pripadajo državi.

Č. Pojasnila

8.38. Razčlenjevanje odmikov je odvisno od omejitev pri delitvi stroškov na stalne in spremenljive; zaradi tega so (glede na okoliščine in izbrano metodiko) pogosto potrebne poenostavitve, ki jih je treba tudi pojasnjevati, da ne bi prihajalo do napačnih razlag. Z uresničenimi cenami je treba razumeti povprečne cene v obdobju, z uresničenim potroškom na enoto poslovnega učinka pa povprečni uresničen potrošek na enoto poslovnega učinka. Obseg dejavnosti je mogoče

izraziti s količino poslovnih učinkov, preračunano na pogojne enote, s številom neposrednih izdelovalnih delovnih ur ali kako drugače. Enote poslovnih učinkov je prav tako mogoče razlagati kot pogojne enote, na katere se preračunajo različni poslovni učinki. Organizacija mora pojasniti podrobnosti uporabljene metodike.

8.39. Pri izračunavanju kazalnikov se lahko pojavljata dve napaki: prva je, da se kazalniku pripiše drugačna izrazna moč, kot jo dejansko ima, druga pa, da se pri njegovem izračunu uporabijo napačni podatki. Zato je treba preveriti, ali so podatki oblikovani skladno z računovodskimi standardi in ali so v računovodskih izkazih predstavljeni na ustrezen način.

8.0. Pri nekaterih kazalnikih se primerjajo statično opredeljene kategorije (iz bilance stanja) z dinamično opredeljenimi kategorijami (iz izkaza poslovnega izida ali denarnih tokov). V takšnem primeru se ne smejo preprosto upoštevati statično opredeljene kategorije iz bilance stanja ob koncu leta, temveč je treba izračunavati njihovo povprečno stanje, za kar pa običajno ne zadošča zgolj poznavanje stanja ob začetku in koncu leta. Zgolj končno stanje statično opredeljenih kategorij se sme uporabljati le pri sestavljanju medsebojno povezanih kazalnikov, pri čemer so potrebna posebna pojasnila, pogosto pa se temu ne moremo izogniti niti pri primerjalnih analizah z drugimi organizacijami.

8.41. Pri koeficientih obračanja mora števec vsebovati podatek o zmanjšanju tiste kategorije, katere povprečno stanje je v imenovalcu, vrednostna opredelitev števca pa mora biti čim bližje vrednostni opredelitvi imenovalca. Tako se na primer pri izračunavanju koeficienta obračanja zalog proizvodov s povprečno vrednostjo zalog proizvodov ne smejo primerjati vsi poslovni odhodki, ker te zaloge ne vsebujejo vseh vrst stroškov, ki se pretvarjajo v odhodke. Prav tako je na primer pri izračunavanju koeficienta obračanja zalog materiala izid odvisen od tega, po kateri metodi so zaloge ovrednotene.

8.42. Pri primerjavi vrednosti istih kazalnikov med organizacijami je treba poskrbeti, da se ti izračunavajo na enak način.

D. Datuma sprejetja in začetka uporabe

8.43. Ta pravila je sprejel strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo na svoji seji XX. xxxxx 2015.. Organizacije, ki imajo poslovno leto enako koledarskemu, jih začnejo uporabljati s 1. januarjem 2016, preostale organizacije pa s prvim poslovnim letom, ki se začne po tem datumu.

Organizacije z dnem začetka uporabe tega pravila prenehajo uporabljati SRS 29 – Računovodsko proučevanje (računovodsko analiziranje) (2006).